

Projectplan Dorpstuin 'Ligt Hart'

Een groene samenwerking tussen gemeente,
burgers en ondernemers

Inhoud

	Inleiding	3
1.0	Motivatie	6
2.0	Projectteam	7
2.1	Betrokken partijen	8
3.0	Betrokken partijen afzonderlijk	10
3.1	Stichting Transition Town Hoeksche Waard [Waarom]	10
3.2	Food4Youth	13
3.3	Speeldernis	17
3.4	Labyrint Ligt Hart	19
3.5	Pop-up restaurant	21
3.6	POST-21	21
3.7	Aanvullende ideeën	21
4.0	Voorbeeldtuinen in Nederland	22
5.0	Indeling, beheer en vandalisme	23
5.1	Indeling huidig, toekomst en ontwerp	23
5.2	Beheer	24
5.3	Vandalisme	25
5.4	Communicatie	25
6.0	Financieel plaatje	26
6.1	Inkomsten	26
6.2	Specificatie van de inkomsten	27
6.2	Uitgaven	27
7.0	Samenvatting van het verzoek	28
Bijlagen		
Bijlage I	Actie-overzicht	29
Bijlage II	Beheer en Continuïteitschecklist	30
Bijlage III	Voorbeeld uit de praktijk	31
Bijlage III	De voordelen van gemeenschapstuinen	32
1	Gemeentelijke kosten	32
2	Parken op zakformaat	32
3	Lichaamsbeweging	32
4	Verbeterde diëten	32
5	Voedselproductie	32
6	Het stedelijke ecosysteem	33
7	Jeugdeducatie	33
8	Culturele kansen	33
9	De therapeutische werking van tuinen	33
10	Criminaliteitspreventie	34

Inleiding

Op 17 januari 2013 plaatste de Gemeente Oud-Beijerland [OB] een oproep op de eigen website ¹. Deze oproep luidde: Denk mee over de tijdelijke invulling van het terrein aan de Karel Doormanstraat in OB.

Een aantal partijen gaven gehoor aan die oproep en hebben op zaterdag 26 januari 2013 hun plannen gepresenteerd aan de gemeente en een groepje dappere toeschouwers. Het was immers erg koud.

Nadat zij met elkaar in gesprek zijn gegaan, is gebleken dat hun plannen in het verlengde van elkaar lagen, elkaar aanvullen en zelfs versterken. Er is daarom besloten om vanuit de stichting Transition Town Hoeksche Waard te werken aan een gezamenlijke invulling van het bedoelde terrein. In dit rapport worden de betreffende plannen uitgewerkt.

Na de inleiding waarin de algemene doelstellingen zijn terug te vinden, worden in dit plan de verschillende partijen, hun plannen en meer algemene zaken aan de orde gesteld. De opstellers van dit plan denken dat het goede invulling geeft aan het bedoelde terrein maar ook dat het plan inspiratie geeft aan anderen om samen te werken aan de verdere invulling én praktische uitvoering ervan.

Op de plaats waar het terrein ligt stond voorheen de Jan Ligthart school. Als eerbetoon aan dat feit hebben wij besloten om het project hierna als de 'Ligt Hart Tuin' aan te duiden.

De JLight Hart Tuin is een initiatief voor en door betrokken burgers. Het project heeft allereerst tot doel om invulling te geven aan een onbebouwd stuk grond in het hart van het dorp, maar strekt feitelijk verder en dient ook om de sociale cohesie binnen onze dorpse samenleving te vergroten door de uitvoering van duurzame projecten met een educatief karakter.

De Ligt Hart Tuin wil proberen diverse groepen in de samenleving bij de verschillende aspecten van de tuin te betrekken. Kinderen kunnen kennismaken met het verbouwen van fruit, kruiden en groenten. Voor ouderen zal het een feest van herkenning zijn en zij kunnen hun kennis en ervaring delen met anderen. Er kan gegeten en gedronken worden van lokale producten in het pop-up restaurant terwijl de kinderen spelen in de speeldernis. Na afloop een wandeling door de tuin en het labyrint.

Aan alle onderdelen van de Jan Ligthart Tuin zal met liefde en aandacht worden gewerkt. De tuin zelf zal gebaseerd zijn op de beginselen van de permacultuur. Er zal worden gewerkt met zoveel mogelijk gerecyclede materialen terwijl de keuze voor planten en gewassen zoveel mogelijk zal afgestemd op de lokale, natuurlijke omgeving.

Het resultaat zal een sieraad voor het dorp zijn: een nette maar inspirerende plek waar velen zich prettig zullen voelen en waaraan door velen met plezier zal worden bijgedragen.

1.0 Motivatie

Voor u ligt een onconventioneel rapport wat past in deze bijzondere tijd. De crisis zet mensen aan het denken en nodigt uit om op een andere manier naar zaken te kijken. Sociale Media verbinden grote aantallen mensen en [mede daardoor] kennis met zo'n snelheid dat bestaande [machts] structuren aan het verschuiven zijn.

Mensen lenen steeds minder bij de bank en zoeken het in crowdfunding. Open source "do it yourself" technologie wedijvert in toenemende mate met de R&D afdeling van grote conglomeraten. Burgers zien zaken in hun omgeving graag anders en in plaats van te wijzen naar de overheid, gaan ze zelf aan de slag.

In die laatste categorie past ook dit rapport. Burgers die een visie hebben, een droom, en bereid zijn daar hun tijd in te steken. Zij willen hun netwerk [on- en offline] inzetten om hun visie vorm te geven. Door de kracht van internet is dit een fluitje van een cent geworden.

Mede daarom staan er in dit rapport geen grote budgetten. Wij zetten ons sociaal kapitaal in en vragen ondernemingen uit de omgeving hetzelfde te doen. Met dat sociaal kapitaal kunnen wij de dorpstuin vorm geven. Geld is daarom geen zorg, geen issue en geen uitgangspunt.

U vraagt zich bij het lezen waarschijnlijk af hoe we bepaalde dingen gaan doen. We kunnen dat uiteraard allemaal tot in de puntjes gaan uitwerken. Maar we kiezen ervoor dat niet te doen. We gaan liever aan de slag met de aanleg van een mooie dorpstuin. Hoe meer details er staan in een plan, hoe groter de kans dat we er van afwijken, hoe meer vragen er volgen en hoe meer energie verloren gaat.

Wij hebben beoogd een visie te schetsen. Wij vragen u uw ogen te sluiten en de dorpstuin te visualiseren. Het resultaat zal mooier zijn dan uw en onze gedachten bij elkaar.

2.0 Projectteam

Het burgerinitiatief is terug van weggeweest. De laatste jaren is een duidelijke stijgende trend waar te nemen op het vlak van het burgerinitiatief. Dit gaat van een politieke wind [de leefbaren], via duurzame energie opwekking [duurzame energie collectieven] en buurtmoestuinen naar o.a. de Transition Town [TT] beweging.

De TT beweging stelt dat de combinatie van de huidige klimaatcrisis gecombineerd met de afnemende beschikbaarheid van goedkope olie (piekolie) onze maatschappij tot een snelle transitie van fossiele brandstoffen weg dwingt. Zoiets betekent een grote omslag op vrijwel alle vlakken in onze samenleving. Dat kan alleen met brede steun onder de bevolking.

Een veranderingsproces van onderop dat vanuit burgers zelf wordt geïnitieerd, laat die transitie wortel schieten in de maatschappij en maakt het draagvlak ervoor zichtbaar. Maatregelen die tot nu toe worden genomen vanuit de overheid (lokaal, landelijke en internationaal) stemmen vele burgers ontevreden. Het lijkt te weinig en te laat. Politieke besluitvorming is onderhevig aan allerlei remmende invloeden, zoals angst onder politici voor het nemen van impopulaire maatregelen (verkiesbaarheid korte termijn) en lobby vanuit de (olie-afhankelijke) industrie- en transportsector.

De TT beweging is een verzameling van allerlei kleinschalige groepen burgers en ondernemers die in hun dorp, stad of wijk willen werken aan die transitie. Met de klimaatcrisis en de afnemende beschikbaarheid van goedkope olie in het achterhoofd, wil de TT beweging initiatieven op het vlak van de hierboven genoemde transitie ondersteunen. Onder TT Nederland hangen inmiddels ruim 80 lokale TT initiatieven. Stichting TT Hoeksche Waard [TT HW] is er 1 van.

TT HW is bij uitstek geschikt om een “paraplu-functie” te vervullen bij dit project. TT HW heeft een formeel juridisch karakter. De statuten zijn bij de notaris gepasseerd en TT HW is ingeschreven bij KvK. Op basis van deze juridische status wordt een bankrekening geopend. Financiële ondersteuning in de vorm van subsidies, sponsoring of andere bijdragen krijgen een goede plek. Als zodanig kan TT HW als verbindend element optrekken met ondernemers, burgers en grondeigenaren SOR en de gemeente om dit project tot een succes te maken.

Er zijn namelijk een aantal burgers en ondernemers die interesse hebben getoond om te helpen het stuk grond aan de Karel Doormanstraat een tijdelijke bestemming te geven. Zij willen samen een projectgroep vormen, met als doel de beoogde dorpstuin te realiseren en gesprekspartner te zijn van de SOR en de gemeente Oud-Beijerland over de invulling van het terrein.

2.1 De betrokken partijen

Partij

Transition Town Hoeksche Waard
Food4Youth
Boerentrien
Labyrint 'Ligt Hart'
Post-21
Pop-up restaurant

vertegenwoordigd door

Siemen Cox
Asha van de Ree
Mildred Villerius
Connie en Hans van der Hel
Dennis Happé
Wim Jonas

Deze projectgroep wil het op zich nemen om het aanleggen en het beheer van een dorpstuin te coördineren. De projectleden binnen dit project geven elkaar en anderen de ruimte om ideeën van alle bovengenoemde partijen tot uiting te laten komen. Verderop in het rapport worden de ideeën uitgewerkt en toegelicht.

De projectgroep wordt gevormd door betrokken burgers en ondernemers die de SOR en de gemeente een stuk zorg uit handen willen nemen als het aankomt op de bestemming van het terrein. Zij zullen zich doorlopend inspannen om het terrein de uitstraling te geven die past bij een dorp met stadse allures.

De bestaande wet- en regelgeving zal gevolgd worden en bij eventuele vraagstukken zal er overleg zijn met de gemeente. De beoogde dorpstuin zal gezien zijn ligging in het centrum, een nette, ordelijke en verzorgde uitstraling krijgen.

Als omwonenden en ondernemers die voor hun woongenot en inkomsten mede afhankelijk zijn van de uitstraling van het gebied, heeft de projectgroep het beste voor met de invulling van het terrein. Op voorhand zullen geen partijen uitgesloten worden die zich nu nog niet gemeld hebben. Er blijft dus ruimte voor inbreng van nieuwe ideeën van derden die aansluiten bij de doelstelling van dit project. Dit alles binnen de grenzen die de gemeente aan de bestemming geeft.

Dorpstuin 'Ligt Hart'

3.0 Betrokken partijen afzonderlijk

Hieronder geven wij een overzicht van de betrokken partijen en hun projectplannen. We gaan in op het waarom [de motivatie] van hun plannen en we kijken naar het hoe [de uitvoering]. Vervolgens staan we stil bij de eventuele aandachtspunten op het gebied van veiligheid, de benodigde materialen en een tijdsplan.

3.1 St. Transition Town Hoeksche Waard

Transition Towns Nederland is een netwerk van groepen burgers in steden, dorpen of buurten, die aan de slag zijn om hun manier van wonen, werken en leven minder olie-afhankelijk, meer duurzaam en meer sociaal te maken. Piekolie, klimaatverandering en de hiermee samenhangende economische crises, zijn de belangrijkste drijfveren om in actie te komen.

Transition Towns willen golven van kleinschalige, sociale en betaalbare oplossingen veroorzaken, en zo de omschakeling naar een volledig duurzame wereld versnellen. Onafhankelijke burgerinitiatieven kunnen de impasse rond duurzaamheid in politiek en economie doorbreken. En geven mensen de kans om bij te dragen en deel te worden aan de omslag naar een mooie, gezonde en gelukkige wereld.

Transition Towns willen inspireren tot een cultuuromslag waarin de mens, biodiversiteit en veerkracht centraal staan. Zodat we sterk, gezond en vreedzaam kunnen reageren op tijden van crisis in energie, klimaat en economie. Het is ons streven om de overgang naar een wereld met minder energie, minder spullen en minder geld, zowel haalbaar, als aantrekkelijk, als op tijd uit te voeren.

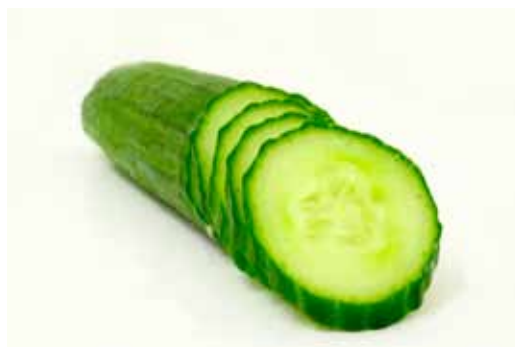
Transition Towns ontwikkelen daarom de (veer)kracht van de lokale gemeenschappen.

3.1.1 Hoe

St. TT HW stelt zich ten doel kennis en kunde op het gebied van permacultuur ter beschikking te stellen. Daarnaast wil de stichting aandacht vragen voor de vele kilometers die veel van ons voedsel aflegt voordat het op het bord ligt. Stadslandbouw of 'urban farming' zijn methodes die ons helpen duurzamer in ons eigen voedsel te voorzien.

Binnen TT NL is veel kennis beschikbaar over het opstarten en onderhouden van buurtmoestuinen. Het document draaiboek moestuinen is daar een voorbeeld van. Daarnaast zijn er warme banden met vergelijkbare initiatieven in Rotterdam. De Gandhituin De Overvloed en de Moestuinman zijn hier enkele voorbeelden van.

Deze banden maken het makkelijk om hulp en expertise in te roepen. Deze hulp zal veelal in de vorm van tips, teeltplannen en zadenruil plaatsvinden. Oftewel in natura. Het merendeel van deze tuinen heeft het grootste gedeelte van de planten, gereedschappen en bouwmaterialen in natura verkregen. Wij geloven erin dat dit ook in Hoeksche Waard mogelijk is.

3.1.2 Aandachtspunten en veiligheid

St. TT HW stelt het eigen netwerk binnen Nederland ter beschikking en wil op basis van die expertise een rol nemen in het beheer van de tuin. Zie ook verder op het hoofdstuk "beheer en vandalisme".

Randvoorwaarde:

- Mogelijkheid voor plaatsen van een container voor opslaan en afsluiten van gereedschappen
- Mogelijkheid voor plaatsen van een bouwkeet voor kantoor houden van de beheerder
- Mogelijkheid voor plaatsen van betonnen stelcon platen als "fundament" voor container en keet
- Mogelijkheid voor plaatsen van afdakje tussen container en keet om bij regen te kunnen werken
- Mogelijkheid om te composteren op locatie
- Mogelijkheid om [gebruikte] materialen als puin, steen, houtsnippers en compost aan te voeren
- Mogelijkheid om de tuin [en parkeerterrein] af te sluiten i.v.m. vandalisme

Terrein wordt 'om niet' ter beschikking gesteld om begroting sluitend te houden.

Op termijn [tweede jaar] het houden van kippen onderzoeken. Kippen zijn namelijk zeer belangrijk bij het bestrijden van ongedierte zoals slakken. Daarnaast geven ze warmte af [Voor het verwarmen van kleine kas], leggen ze eieren en zorgen ze voor mest.

3.1.2 Benodigde materialen en kosten

Houtsnippers:	€ 6.000	ca. 4000 m ² * 0,1 m = ca. 400 m ³ > € 15 per m ³ = € 6.000 [Of via groenvoorziening]
20 ft Zeecontainer	€ 750	
Bouwkeet	€ 500	
Stelconplaten	gratis	
Compost ca 500 m ³	gratis	
ca. 35 Pallets	gratis	
Boomstronken	gratis	
Zaden en plantgoed	€ 250	
Klimop en beplanting voor hekwerk	€ 250	
Hekwerk	€ 250	
Onvoorzien	€ 500	
Totaal	€ 8.500	

Naar verwachting is tenminste 50% van de materialen via sponsors verkrijgbaar.

3.1.3 Planning

Week 1-2: materialen verkrijgen / inkopen / laten afleveren

Week 3-4: ontwerp afbakenen

Week 5-8: begin aanleg ontwerp

Week 9-10: beplanten / zaaien

3.2 Food4Youth

Uit recente cijfers is gebleken dat er een stijgend aantal kinderen voor hun 12e jaar te maken krijgt met overgewicht, diabetes, luchtweginfecties, obesitas en/of allergieën. Statistische gegevens van het RIVM geven aan dat 70% van deze klachten komen van een ongezonde voeding en of leefstijl. Het overgrote deel van overgewicht is leefstijl gerelateerd; maar in 5% van de gevallen zijn overgewicht en obesitas een gevolg van ziekte.

Onlangs is er een convenant gezond gewicht gesloten met in totaal 27 partijen afkomstig van (rijks- en lokale) overheden, het bedrijfsleven en maatschappelijke organisaties, die zich gezamenlijk inzetten de stijgende trend van overgewicht en obesitas om te buigen in een daling. Een van de doelstellingen van dit convenant is dat er in 2015 slechts gezonde voeding te vinden is in de kantines van scholen.

Uit regionaal onderzoek (Regional Volksgezondheid Toekomst Verkenning ZHZ, 2010) blijkt dat:

- 1 op de 12 peuters in de Drechtsteden overgewicht heeft;
- 1 op de 7 kinderen van vijf jaar overgewicht heeft;
- Ruim 1 op de 5 kinderen van zeven tot tien jaar overgewicht heeft;
- Bijna 1 op de 5 scholieren in klas 2 van het voortgezet onderwijs overgewicht heeft;
- Landelijk 13% van de jongens en 15% van de meisjes van 0 tot en met 19 jaar overgewicht heeft (TNO,2010).

Food4Youth wil het convenant versterking bieden, maar vooral uitbreiding naar basisschoolleerlingen mogelijk maken. Het project heeft twee pijlers.

Primair:

Zal Food4Youth een bijdrage leveren aan bewustwording van gezonde voeding door informatie te (laten) verstrekken door bijvoorbeeld: Een (huis)arts, een diëtiste of een orthomoleculair therapeute. Daarmee wordt preventieve gezondheidszorg geboden aan kinderen op de basisscholen.

Secundair:

Zal Food4Youth invulling geven aan een openbare maatschappelijke buitenruimte, waar een mogelijkheid wordt gecreëerd om verse lokale producten te verbouwen en te (ver)kopen. In de gecreëerde binnenruimte kan men samenkomen voor workshops, informatieavonden of een maaltijd nuttigen. Dit alles in samenwerking met lokale ondernemers, kerken, zorgcentra etc.

3.2.1 Hoe

Food4Youth stelt zich ten doel vierkante meter tuintjes aan te leggen waar kinderen van basisscholen uit de omgeving leren waar hun eten vandaan komt. Tevens wordt een koppeling gemaakt met de educatieve aspecten van de voedsel kringloop.

Daarnaast wordt onderzocht in hoeverre er mogelijkheden zijn om het groeien van voedsel te combineren met het bereiden en nuttigen van dat voedsel op of bij school.

Om te beginnen zullen 20 vierkante meter tuintjes geplaatst worden. Deze worden in vier stukken verdeeld. Elk kwart kan aan één of twee leerlingen worden toegewezen voor het hele proces van zaaien tot oogsten. Op deze manier kan een proef gedraaid worden met 80 leerlingen.

Voor het aanleggen van vierkante meter tuintjes kan gebruik gemaakt worden van gebruikte aardappelkratten. Daarnaast zit er een grote fabrikant van pallets, kisten en vlonders in de gemeente Heinenoord. Dat is PKF BV . De verwachting is dat de benodigde materialen via sponsoring beschikbaar kunnen komen.

3.2.2 Aandachtspunten en veiligheid

Voedsel-bereiding in verhoogde bedden met nieuw aangevoerde compost. Daarnaast worden rondom de verhoogde bedden paden gemaakt van houtsnippers. Dit zal problemen met stukjes glas of steen grotendeels voorkomen.

Scherp gereedschap zal niet gebruikt worden en veilig opgeborgen zijn in een container. Indien gebruik van dat gereedschap toch nodig is, dan zal er ten alle tijden iemand van de tuin zijn die dat gebruik begeleidt of zelf uitvoert. Dit zorgt voor een veilige omgeving.

Randvoorwaarde:

Ondanks deze maatregelen is het van belang dat zich schone grond op het terrein bevindt. Dit zien wij graag geverifieerd middels een schoongrond verklaring. Onderdeel hiervan is een controle op restjes asbest die wellicht bij het slopen van de school zijn vrijgekomen.

3.2.3 Benodigde materialen en kosten

Houten vierkante meter bakken	€ 450	Pallet handel bijv. PKF b.v.
Gereedschap	€ 100	Multimate/Tuinwereld/Agrimarkt
Tuingrond/compost	€ 0	RAD/ Landzicht/Familie Tak
Zaden, zaaigoed, pootgoed	€ 150	Toegezegd door Himalaja daarnaast permacultuur tuinen en T.T.nl.
Regentonnen/ ICB container [10x]	€ 350	Tuinwereld of gebruikte IBC containers
Betonnen bankjes	€ 0	Toegezegd door D. van Gilst Giverbo
Vrijwilligers	€ 100	Volkstuivereniging/stages Wellant college/Pameijer/SSO vrijwilligerscentrale.
Onvoorzien	€ 150	
Totaal	€ 1300	

Naar verwachting is tenminste 50% van de materialen via sponsors verkrijgbaar.

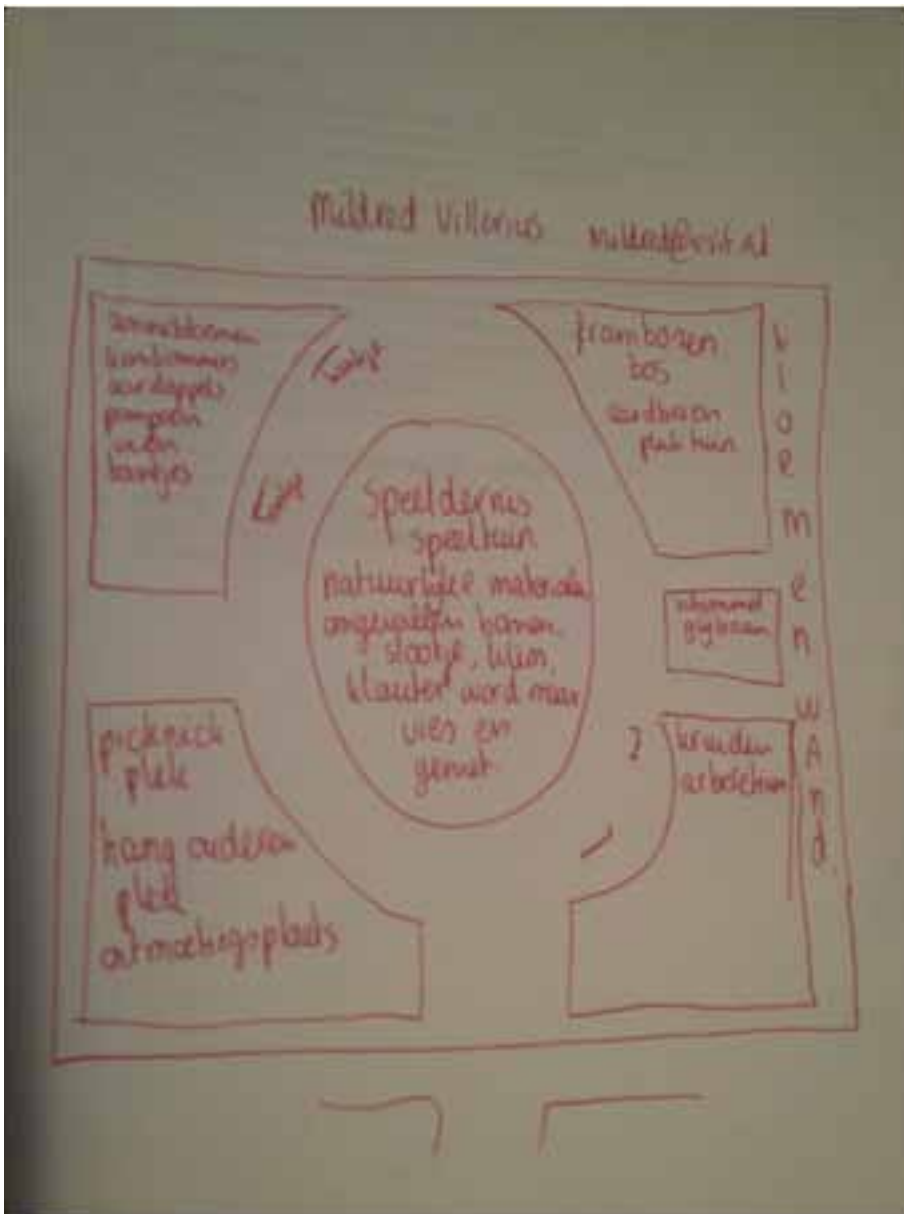
3.2.4 Planning

Week 1: Projectorganisatie neerzetten

Week 2: Contacten leggen met vrijwilligers/scholen en benoemde bedrijven/sponsors

Week 3: Didactische methode aanbieden aan basisscholen en opbouw vierkante meter tuintjes

Week 4: Start eerste schoolproject en onderhoud door schoolkinderen en vrijwilligers

Ontwerpschets

3.3 Speeldernis

De speeldernis is een idee van Mildred Villerius. Het is een speel-, eet- en leerplek voor kinderen. Een plek waar kinderen veilig en rustig kunnen spelen in een groene en eetbare omgeving. Op dit moment heeft Mildred onvoldoende tijd beschikbaar om te werken aan dit plan. De andere projectleden delen wel het enthousiasme over de speeldernis. Na de opzet van de overige projecten, gaan we dit plan gezamenlijk oppakken.

3.3.1 Hoe

Er zal gebruik gemaakt worden van materialen die “over zijn” van de andere projecten. Denk hierbij aan wilgentakken voor tenten...afbakmogelijkheden...en meer mogelijkheden. Uit eigen voorraad van Mildred zal een framboos, aardbei en meer plantgoed ter beschikking worden gesteld.

3.3.2 Aandachtspunten en veiligheid

Materialen moeten vast zitten en niet kunnen rollen of verplaatsen. Daarnaast mogen de gebruikte materialen geen scherpe punten of randen hebben. De grond wordt bedekt met houtsnippers om een zachte ondergrond te creëren.

3.3.3 Benodigde materialen en kosten

Houtsnippers, takkenbossen	n.t.b.
Een oude stenen rioolpijp	n.t.b.
Oude badkuip of vijver	n.t.b.
Grote- en kleine boomstronken	n.t.b.
Zand	n.t.b.

3.3.4 Planning:

Week 1-2: materialen verzamelen / inkopen / laten afleveren

Week 1-2: grond egaliseren en speeldernis uitzetten

Week 3-4: speeldernis bouwen

Week 5-6: beplanten / zaaien

Ontwerpschets

3.4 Labyrint Ligt Hart

Labyrint Ligt Hart is in dit voorstel tevens de naamgever van de tuin. Jan Lighthart (1859 -1916) was onderwijzer, onderwijsvernieuwer en een man van de praktijk. Hij werd ook wel “de harte-pedagoog” genoemd. Hij bood zijn leerstof aan in samenhang met de natuur. Hierbij stond voorop dat de kinderen deze samenhang met de natuur zelf kunnen ontdekken; een ontdekkingsreis door de vier seizoenen welke terug te vinden zijn in de vier kwadranten van het labyrint.

3.4.1 Hoe

Labyrint Ligt Hart stelt zich ten doel een labyrint aan te leggen dat op een natuurlijk manier integreert met de andere initiatieven en waar bezoekers op speelse of inspirerende manier het pad naar het centrum, het “lichte hart” van het labyrint kunnen volgen. Het labyrint spreekt de zintuigen aan door het gebruik van verschillende, voornamelijk hergebruikte materialen en beplanting.

Oppervlakte: het labyrint beslaat een oppervlakte van ca. 15 x 18 meter. De totale pad lengte bedraagt ca. 160 meter. De pad breedte ca. 50 cm. De oppervlakte van het hart is ca. 10 m². Totale oppervlakte hart + pad + inloop = ca. 100 m².

Opbouw: het labyrint wordt voornamelijk aangelegd met keien (hergebruik) en houtsnippers. De keien worden gebruikt om het pad af te bakenen. De houtsnippers vormen het pad. De open ruimtes in het labyrint kunnen ingezaaid worden met bloemenmengsels of beplant met vaste een- of meerjarige planten. Op termijn kunnen andere materialen, zoals grind, boomschors enz. verwerkt worden in het pad (wat er beschikbaar is). In het hart van het labyrint kan een boom of een kunstwerk geplaatst worden, met een ronde bank erom heen.

3.4.2 Aandachtspunten en veiligheid

Er zijn geen bijzondere aandachtspunten te benoemen.

3.4.3 Benodigde materialen en kosten

Houtsnippers:	€ 150	ca. 100 m ² * 0,1 m = ca.10 m ³ (ca. € 15 per m ³)
Zwerfkeien:	€ 600	gemid. werkmaat ca. 20 cm. Totaal benodigd 1800 stuks - ca. 8 m ³ (ca. € 75 per m ³)
Boom, planten en zaaigoed	€ 250	
Onvoorzien	€ 100	
Totaal	€ 1100	

Naar verwachting is tenminste 50% van de materialen via sponsors verkrijgbaar.

Planning:

Week 1-2: materialen verkrijgen / inkopen / laten afleveren
Week 1-2: grond egaliseren en labyrint uitzetten
Week 3: labyrint bouwen (keien)
Week 4: pad afwerken (houtsnippers)
Week 5: beplanten / zaaien

3.5 Pop-up restaurant

Het pop-up restaurant wil graag de mogelijkheden te onderzoeken om, binnen de bestaande wet- en regelgeving op het gebied van horeca, een tijdelijk bar/café te situeren in de dorpstuin. Hierbij voor de keuken onder meer makend van de materialen uit de dorpstuin en producten van lokale, biologische landbouwers.

Gezien de specifieke zaken rondom vergunningen én exploitatie van het restaurant, zal dit in een apart business plan uitgewerkt worden.

Wel wordt er gekeken naar de gewenste omvang van het initiatief. Op basis daarvan gaan we kijken waar het restaurant, na eventuele toekenning van de benodigde vergunningen, binnen de dorpstuin gesitueerd gaat worden.

Hierbij rekening houdend met lange termijn visie van de gemeente over het terrein en de aan- en afvoer van goederen, drink- en etenswaren. Ook zal er gekeken worden naar parkeergelegenheid voor de gasten.

3.6 POST-21

Post-21 is een initiatief van Dennis Happé. Naast zijn onderneming (Dennis Werk) worden er verschillende activiteiten ontplooid vanuit het oude postkantoor. Denk hierbij bijvoorbeeld aan de ruilboekenkast, kleinschalige evenementen op het gebied van kunst en cultuur.

Post-21 verbindt zich vooral in het gedachtegoed (sociaal/duurzaam) en stelt ruimte ter beschikking. Vanuit zijn eigen onderneming stelt Dennis creativiteit beschikbaar in het meedenken en ontwerpen van onderdelen van de tuin.

3.7 Aanvullende ideeën

Er leven tal van ideeën voor het verrichten van verdere activiteiten in de Jan Ligthart Tuin. Wij denken aan eenmalige of jaarlijkse gebeurtenissen zoals een dorpspicknick of een ECO-festival. Verder kunnen er in en rond de tuin cursussen en workshops worden gegeven.

Er zijn volop mogelijkheden om in de tuin activiteiten te verrichten op het terrein van de beeldende kunst. Samen met lokale verenigingen bijvoorbeeld op het gebied van de muziek kunnen projecten worden opgezet. Kortom, de mogelijkheden zijn bijna eindeloos.

3.0 De voordelen van gemeenschapstuinen [Toegevoegde waarde]

In dit hoofdstuk worden de uiteenlopende voordelen van gemeenschapstuinen op een heldere en overzichtelijke manier gepresenteerd.

4.0 Voorbeeldtuinen in Nederland

Tilburg werkt samen met Brabantse Milieu Federatie bij facilitatie van buurtmoestuinen. Er is zelfs gemeentelijk beleid voor. Raadslid Tine van de Weyer van de PvdA heeft motie ingediend en daaruit is een stukje beleid gekomen.

Breda heeft een ambtenaar voor dit doel [stadslandbouw] vrij gemaakt. Hij heet Jos Brok. Hij voert een pleidooi om de gebruiker van openbare ruimte centraal te stellen in het beleid zoals de gemeente Breda dat gedaan heeft in haar Visie openbare ruimte; gedeeld, herkenbaar, duurzaam van 2009.

In het kader van Groningen als “hoofdstad van de Smaak 2011” heeft Carolyn Steel, auteur Hungry city, een aanzet gegeven vanuit haar werk met de titel “foodtopia, naar een regionale voedselvisie”. Op 28 november jl nam de gemeenteraad van Groningen de nieuwe voedselvisie ‘Groningen groeit gezond’ aan. Daarin verwoordt de gemeente, als een van de eerste gemeenten in Nederland, hoe zij wil bijdragen aan een duurzamer voedselsysteem. Want de problemen met voedsel zijn groot. De gemeente is ervan overtuigd dat de oplossing klein moet beginnen. Bij inwoners, ondernemers, organisaties en bij de gemeente zelf.

Zie: <http://gemeente.groningen.nl/eten/groningen-groeit-gezond/>

Alphen aan de Rijn heeft een voedselbeleid. De Gemeente Alphen aan den Rijn onderschrijft het belang van het thema voedsel voor gezondheid, leefomgeving en samenleving. Daarom informeert, stimuleert en ondersteunt de Gemeente initiatieven die hier een positieve bijdrage in kunnen leveren.

Zie ook http://www.alphenaandenrijn.nl/Inwoners/Natuur_en_milieu/Klimaatverandering/Duurzaamheid/Eetbaar_Alphen/Projectbeschrijving en <https://www.facebook.com/EetbaarAlphen/info>

In Goirle heeft de gemeente, op initiatief van raadslid Marije de Groot-Haen samen met het B-team, een braakliggend terrein aangewezen om er een groen oase aan te leggen. Het project heet “Meer Groen voor Goirle” of “Park Kalverstraat”. Zie ook de bijlage IV.

Eetbaar Heemskerk heeft in samenwerking met de gemeente een stuk grond voor de periode van 1 jaar ter beschikking gekregen.

Zie ook: <http://eetbaarheemskerk.nl/over-ons/>

5.0 Indeling, beheer, vandalisme en communicatie

In dit hoofdstuk gaan we in op de indeling van het terrein. Hoe zijn de projecten verdeeld? Daarnaast zullen we stilstaan bij de het beheer van de tuin. Wie is wanneer aanwezig en hoe coördineren we dat? Als laatste werken we de beheersmaatregelen tegen vandalisme uit.

5.1 Indeling huidig, toekomst en ontwerp

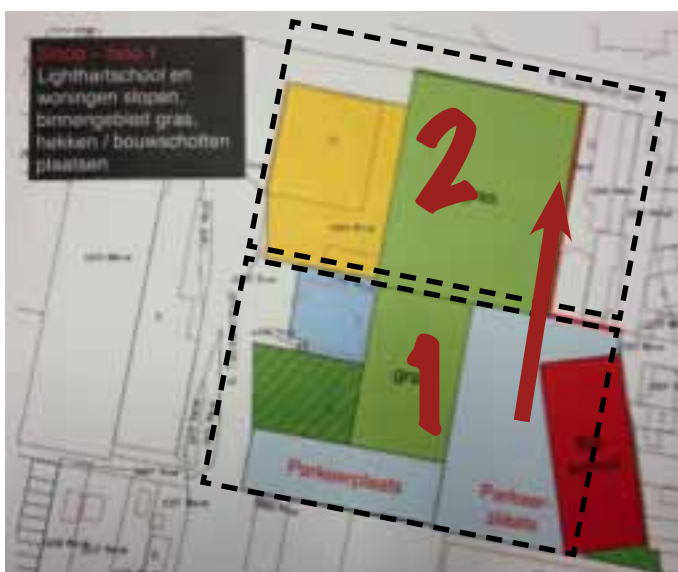
Huidig

De huidige situatie. Wij willen graag op de twee groene vlakken aan de slag.

Toekomst

De gemeente heeft aangegeven het gebied op de lange termijn van zuid naar noord te willen ontwikkelen. Mocht de [woning] markt voldoende aantrekken, dan is het gebied dat hieronder met een 1 gemarkeerd is de eerste kandidaat om ontwikkeld te worden. Het is belangrijk om hier met de indeling van het terrein rekening mee te houden.

Ontwerp

Het is niet de bedoeling om in dit plaatje het volledige ontwerp van de tuin in beeld te brengen. Wat we hier hebben gedaan is om de betrokken partijen een [voorkeurs] plek te geven in de tuin. Aan de hand van de plekken wordt de invulling verder vormgegeven. Zichtbaar zijn o.a.:

**Food4Youth
m²-tuintjes**

Labirinth

Speeldernis

**Overige delen worden ingevuld
op basis van permacultuur**

Daarnaast vragen wij de smalle strook parkeerplaatsen ter beschikking te stellen aan de tuin voor het laden en lossen van materialen en het stallen van fietsen en auto's van schoolkinderen, vrijwilligers en bezoekers van de workshops.

5.2 Beheer

Het doel is om zoveel mogelijk open te zijn. Op dit moment beginnen wij met twee dagen in de week van 9:00 tot 16:00 uur. We streven er echter naar om zo ruim mogelijke openingstijden te hebben. Hoe meer vrijwilligers we hebben, hoe vaker de tuin open is. Daarnaast hebben we als richtlijn dat er altijd twee volwassenen aanwezig zijn per dagdeel van 4 uur.

Het beheer is in handen van Stichting Transition Town Hoeksche Waard. Contactpersoon: Siemen Cox, 06-16778416. Email. tthoekschewaard@gmail.com.

We zoeken partners om activiteiten in de tuin te hebben op het moment dat de tuin open is. Daarnaast onderzoeken we de mogelijkheden van vrijwilligers. Partners en vrijwilligers zullen gezamenlijk de bemensing van de tuin verzorgen.

Daarnaast heeft het Pop-up restaurant gedurende de openingstijden eventueel toezicht. Er staat eventueel omdat de vestiging van het Pop-up restaurant buiten de strekking van dit plan blijft.

Daarnaast gaan we in nauwe samenwerking met SSO verder werken aan een vrijwilligersbeleid en jongerenbeleid.

5.3 Vandalisme

Omdat de ligging in het centrum van Oud-Beijerland ligt nabij uitgaansgelegenheden bestaat er een risico op vandalisme. Hieronder beschrijven we de maatregelen die we willen nemen om dat risico zoveel mogelijk te beperken.

We willen de tuin afschermen met een hekwerk. Er komt een grote toegangspoort aan de Karel Doormanstraat. Deze poort zal dicht gaan als het de tuin gesloten is. Als basis voor het hekwerk gebruiken we hek delen die je vaak als tijdelijk hekwerk op bouwplaatsen aantreft. Vervolgens zullen we er met veel groen een levend kunstobject van maken.

We gaan het hekwerk invlechten met wilgentenen. Deze wilgentenen zullen met elkaar vergroeien en zorgen voor een groene en natuurlijke uitstraling. Gezien het moment in het jaar beginnen we met bramen en gaan we pas in de herfst de wilgentenen plaatsen.

Voor het hekwerk zullen we bramenstruiken o.i.d. planten. Eetbaar maar met doornen. Op deze manier willen we mensen de lol ontnemen over het hek te klimmen. Voor de bramenstruik zou een ondiepe poel [15 cm diep] andere mensen ontmoedigen het terrein op die manier te benaderen.

We willen graag de jongeren uit de omgeving betrekken bij het project en ze verantwoordelijkheden geven bij het ontwerp en de aanleg. Via het project van Lily Venema van Milieu Dichterbij zijn de eerste contacten gelegd.

Daarnaast hebben we inmiddels contact gelegd met de wijkagent Jos van Arendonk en de senior medewerker openbare orde en veiligheid bij de gemeente Oud-Beijerland Anke Reijngoudt. Door deze lijnen kort te houden, kunnen we bij evenementen eventueel preventieve actie ondernemen. Door bijvoorbeeld op de tuin aanwezig te zijn.

“Last but not least” willen we warme contacten onderhouden met de buurtbewoners. Zij kunnen bij uitstek zorgen voor een stukje sociale controle door een oogje in het zeil te houden.

5.4 Communicatie

In het kader van de communicatie met de bewoners vragen we de gemeente om een informatieavond o.i.d. te organiseren. Los daarvan hebben wij de volgende zaken ondernomen en reeds in de planning opgenomen: Indienen van het projectplan op 26 januari 2013, Facebookpagina met wekelijkse updates, netwerk- en filmavond in POST-21, promofilmje voor sociale media en flyers voor verspreiding in de directe omgeving. Daarnaast onderhouden we contacten met de lokale media.

Scholen

Lagere scholen: Er is contact met de Willibrordus school en de Willem Alexander School. Deze laatste is geïnteresseerd en neemt op 17 april een besluit om deel te nemen aan een pilot.

Middelbare Scholen: Via Lily Venema van Milieu Dichterbij is er contact met verschillende middelbare scholen. Er zijn al twee klassen van het Actief College die betrokken willen worden bij het realiseren en onderhouden van de tuin. Er komt nog een eindverslag en een filmje van de presentaties van de leerlingen. Zodra dit er is, kunnen we dat delen met de gemeente.

6.0 Financieel plaatje

6.1 Inkomsten

1. Financiële bijdrage van de deelnemers aan workshops

2. Fondsen en sponsors

Er zijn verschillende manieren om aan externe financiering te komen:

- We kunnen lokale bedrijven als sponsors voor ons project winnen. Bedrijven sponsoren over het algemeen liever met materiaal dan met geld. Het zal dus makkelijker zijn sponsoring te vinden onder tuinkwekerijen en tuincentra dan onder supermarkten.
- Er zijn verschillende gemeentelijke subsidies ter ondersteuning van burgerinitiatieven waar je aanspraak op kunt doen. In overleg met gemeente bepalen we welke gemeentelijke subsidieregelingen aan-gevraagd kunnen worden. Deze subsidies zijn aan verandering onderhevig, daarom onderzoeken wij de subsidiewijzer op de site van de gemeente: http://www.oud-beijerland.nl/wonen-welzijn/subsidie_3454/item/regels-voor-verlenen-van-subsidie_1622.html
- Tenslotte zijn er een aantal fondsen die je kunt aanschrijven. Hieronder een overzicht van fondsen waar het initiatief en de doel van een buurtmoestuin op kunnen aansluiten (ook deze zijn aan verandering onderhevig!). Bekijk bij het aanschrijven van fondsen de criteria waarop het betreffende fonds zijn projecten selecteert. Pas je projectplan hierop aan.

Oranjefonds	www.oranjefonds.nl
Rabobank Foundation	www.rabobankfoundation.nl
Lokale Rabobank	http://www.rabobank.nl/particulieren/lokalebanken/hoekschewaard/sponsoring/
VSF fonds	www.vsbfonds.nl (aanvraag 4 maanden van tevoren!)

3. Crowdfunding

Hierbij denken wij aan een kistje groenten in ruil voor fysieke inzet of een geldelijke bijdrage. We denken aan meerdere crowdfundingfacties gedurende de loop van het project.

4. Sponsoring door bedrijven

Voor bedrijven die de tuin sponsoren is het mogelijk om een vermelding te krijgen bij een boom. Dit volgens het principe "adopteer een boom". Zoals toegepast in Breda. Ook is het mogelijk om de bedrijfsnaam aan te brengen op de houtenbakken van de vierkante meter tuintjes. Ook kunnen we een workshop duurzaamheid [leren composteren o.i.d.] organiseren voor 10 medewerkers van het bedrijf dat ons sponsort.

Specificatie van toezeggingen en lopende vragen:

- Zaden zijn deels toegezegd door Himalaja Natuurvoeding
- Betonnen bankje is toegezegd door Giverbo
- De heer Swaneveld heeft hout voor de vierkante meter tuintjes toegezegd
- De Moestuinman heeft houtsnippers toegezegd
- Boxlines onderzoekt levering container
- Annemer onderzoekt levering bouwkeet

5. Ruilen

De insteek is om de opbrengst van de tuin mee te geven aan de vrijwilligers die in de tuin actief zijn. Op die manier zien zij hun inspanning beloont. De opbrengst van de vierkante meter tuintjes gaat met de kinderen mee naar school om daar te worden bereid. Het is even de vraag in hoeverre groente en fruit resteert om te verkopen. Ruilen voor diensten ligt meer voor de hand.

6. Kantoor laten sponsoren

We onderzoeken de mogelijkheid om het "kantoor" op de tuin te laten sponsoren door een bouwbedrijf [met oude bouwkeet] of een aanbieder van blokhutten/tuinhuisjes.

6.2 Specificatie van de inkomsten

Sinds eind maart is er een bankrekeningnummer voor de Stichting. Daardoor kunnen we nu ook subsidies en sponsoring gaan aanvragen. We gaan op korte termijn de volgende aanvragen indienen of zijn al ingediend.

€ 2.500 Stichting Streekcentrum De Hoeksche Waard [<http://www.scfondshw.nl/reglement.html>]

€ 3.000 Oud-Beijerlands gemeenschaps fonds [Geen website]

€ 5.000 Rabobank Hoeksche Waard [<http://www.rabobank.nl/particulieren/lokalebanken/hoekschewaard/sponsoring/>]

€ 2.000 Crowdfundings actie in mei

6.3 Uitgaven

We willen met een minimaal startbedrag beginnen en veel via-via en in natura proberen te regelen. De eventuele kosten die er toch komen hangen van de kwaliteit van de grond af, de grootte van de tuin, van het aantal planten en van de soorten planten die we willen aanschaffen.

Mochten er op bepaalde vlakken geen mogelijkheden zijn om in natura sponsoring te ontvangen, dan stellen we onze wensen bij. Hierbij denken wij bijvoorbeeld aan 1 van de grootste kostenposten, de container voor opslag van materiaal, aan een samenwerking met POST-21. Zij zijn bereid om te kijken naar het ter beschikking stellen van opslagruimte. Echter hebben we tot nu toe op alle aanvragen in natura een positieve reactie ontvangen.

Zaken als telefoonkosten en eventuele verzekeringskosten hebben we niet apart benoemd of ingecalculeerd.

Indien niet via sponsoring te verkrijgen voorzien wij uitgaven voor een aantal zaken. Die zijn per project hierboven gespecificeerd. Hieronder totaliseren wij deze kosten.

Food4Youth	€ 1.300
Labyrint	€ 1.100
TT HW	€ 8.500 +

Brengt de totale uitgaven op **€ 10.900**

7.0 Samenvatting van het verzoek

Omdat dit initiatief grotendeels draait op sociaal kapitaal en de goodwill van een grote groep vrijwilligers, hebben wij de tijd nodig om de dorpstuin vorm te geven. Wij vragen de gemeenteraad daarom:

- Geen geld maar vertrouwen te geven
- De grond “om niet” beschikbaar te stellen
- De grond ter beschikking te stellen voor een periode van vijf jaar

Bijlage I : Actie-overzicht

Hier volgt een globaal overzicht van de activiteiten die je moet uitvoeren om de buurtmoestuin op te zetten en draaiende te houden.

Vooraf

- Enthousiaste deelnemers zoeken.
- Onderhandelen met gemeente, woningbouwvereniging of grondeigenaar.
- Met de deelnemers brainstormen, taken verdelen en afspraken maken.
- Bodembewerking en bodembedekking.
- Fondsen aanvragen en sponsors regelen.

Januari, Februari

- Aanwezigheidsrooster maken.
- Tuinplan maken en zaden inkopen.
- Gereedschap aanschaffen.

Maart, April

- Tuin inrichten.
- Bodem bewerken.
- Zaaian en Planten.
- Verzorgen.

Mei, Juni

- Zaaian
- Planten
- Verzorgen
- Oogsten
- Eerste composthoop maken

Juli, Augustus

- Aanwezigheid in vakantie regelen
- Nateelten of groenbemester zaaian
- Tweede composthoop maken en eerste omzetten

September, Oktober

- Oogstfeest
 - Groenbemester inzaaian
 - Wintergroentes zaaian
- Eind oktober:
- Composthoop laatste keer omzetten en Zaden verzamelen

November

- Winterklaar maken:
- Laatste oogst voor de vorst
- Bodem grof bewerken en bedekken
- Zaden ordenen
- Gereedschap nalopen en Materialen opbergen

December

- Evalueren

Bijlage II: Beheer en Continuïteitschecklist

Het afvinken van deze checklist vergt net iets meer organisatie, voordat je lekker in de tuin aan de slag kan. Deze moeite wordt ruim beloond, want je project heeft uiteindelijk meer kans op slagen.

Zijn er een of meerdere personen die dit project willen trekken?

Voor ieder project heb je kartrekkers nodig, die zorgen dat de organisatie goed verloopt en die de rest van de groep tot actie aanzetten.

Is er een organisatie die de coördinatie en het beheer van de tuin regelt?

Deze organisatie kan een tuin- of buurtvereniging zijn, maar ook een externe organisatie. Richt je een eigen vereniging op, verdeel dan de volgende taken:

Contactpersoon

Onderhoudt contact met externen, bemiddelt bij conflicten onder de deelnemers

Penningmeester

Beheert de gemeenschappelijke rekening

Materiaalbeheerder

Houdt het gereedschap in de gaten, repareert of vervangt wat kwijt of kapot is. In het ergste geval zorgt de organisatie ervoor dat het terrein weer in oorspronkelijke staat hersteld wordt.

Is er voldoende moestuinkennis aanwezig?

Het helpt als er ervaren moestuiniers beschikbaar zijn die door middel van advies kunnen ondersteunen. Je kunt hiernaar op zoek bij de volkstuinten. Bij de volkstuinten zijn mensen te vinden met veel ervaring die tijd over hebben en het leuk vinden om af en toe een middagje op de tuin aanwezig te zijn en mensen te adviseren.

Is er een aflossysteem opgezet voor de vakantieperiode?

In de vakantieperiode moeten groenten geoogst worden en onkruid gewied. Niet iedereen kan dus tegelijkertijd op vakantie, of er moet vervanging gevonden worden.

Is er een plek op de tuin waar burens kunnen uitrusten, of kunnen schuilen als het regent?

Als er een gemeenschappelijk terras is leren de buurtbewoners elkaar beter kennen en ontstaat er een goeie sfeer op de moestuin. Dit maakt het aantrekkelijker om erin te werken, en mensen kunnen elkaar erop aanspreken als iemand zijn tuin niet goed onderhoudt.

De volgende twee punten zijn niet van essentieel belang, maar zullen zeker bijdragen aan de continuïteit van de tuin:

Samen activiteiten organiseren draagt bij aan het groepsgevoel, wat een goeie communicatie bevordert.

De GGD is bereid om speciale diëtisten uit te nodigen om kookworkshops te organiseren, bijvoorbeeld over vergeten groenten. Hiervoor kun je contact opnemen met Annemarie Brouwers (zie Hoofdstuk 10 Contacten). Ook kun je een oogstfeest organiseren voor de buurt.

Tenslotte kan het ter motivatie dienen als een deel van de gekweekte groenten, fruit, kruiden of bloemen regelmatig aan een activiteit in de buurt gedoneerd worden. Bijvoorbeeld aan het buurtrestaurant of aan kooklessen in het nabije buurthuis.

Bijlage III: Voorbeeld uit de praktijk

Meer groen voor Goirle

Als het aan de Werkgroep Park Kalverstraat ligt wordt braakliggende grond straks een oase van rust.

door Henk van Raaij

GOIRLE - Een groene oase van rust, waar je lekker in het zonnetje kunt zitten en uit kunt kijken op bloemborders, een biodiverse struikstruik en bomen. Dat is wat de werkgroep Park Kalverstraat in Goirle voor ogen staat op het nu braakliggende stuk grond op de hoek van de Tilburgseweg en de Kalverstraat. Een park, kortom, hoewel de werkgroep het zelf aanduidt als De Tuin.

Eigenaar Woonstichting Leystromen heeft de geplande bouw van winkels en appartementen op de plek aan de Kalverstraat voor on-

bepaalde tijd uitgesteld. Om de braakliggende hoek enigszins op te kalibreren heeft het Biodiversiteits team (B-team) daarna bloemen ingezaaid.

Tijdens de begrotingsbehandeling afgelopen november kaarte CDA-fractievoorzitter Marijke de Groot-Haen de kwestie in de gemeenteraad van Goirle aan.

Zij stelde toen dat burgers zich moeten aan de slordige uitstraling van de hoek. Daarna startte De Groot-Haen samen met het B-team een burgerinitiatief op om op de hoek een tijdelijk park in te richten tot het moment dat hier daadwerkelijk gestart wordt met bouwactiviteiten. De Goirlese architect en B-team-medewerker Victor Karel-Helmrich maakte daarop een ontwerp waarin rekening wordt gehouden met de tijdelijkheid van het park.

„Ook is door de gemeente bruikleen van de grond bedongen bij Leystromen”, stelt De Groot-Haen. „Er ligt nu een gebruikersovereenkomst.” Is het stuk grond nu nog met hekken afgesloten, straks wordt het openbaar door het aanbrengen van twee toegangspoorten, een ter

66 We hebben geen last van vergunningen en gedoe en willen doorpakken

Marijke de Groot-Haen, raadlid

ONTWERP DE TUIN GOIRLE

afbeelding: W. J. van der Kamp De Tuin Goirle

hoogte van het laad- en losstraatje aan de Tilburgseweg en een vlak naast de entree van de ondergrondse parkeergarage in de Kalverstraat.

Her pad tussen deze twee poorten komt uit in een cirkelvormige ontmoetingsplaats met een verhoogde stenen zitplaats en enkele zitbanken. Aan de noord-westkant wordt een hoek met bomen ingericht met daarvoor een biodiversiteitsstatuut en een bloemenwer-

ontmoetingscirkel en het pad wordt voorzien van lage bodembedekkers.

Aan de kant van beide straten komt een doorlopende zandrug van iets meer dan een meter hoog met daarop Mien Ruyssborders. Kenmerkend voor deze tuinoortwerp is de grote variatie van plantensoorten zonder gras en met weinig open grondstukken. Ook is een negental beplante stenen zuilen in het ontwerp opgenomen.

Het streven is om het park nog

voor de zomer aan te leggen. „We willen doorpakken”, aldus De Groot-Haen.

„We hebben geen last van vergunningen en gedoe.” De werkgroep is momenteel op zoek naar zowel vrijwilligers die de handen uit de mouwen willen steken bij de aanleg als naar sponsoren die financieel een steentje willen bijdragen. „Maar het park moet zo min mogelijk kosten”, vult De Groot-Haen aan.

Belangstellenden kunnen zich melden op: mhaen@planet.nl.

Bijlage IV: Voordelen van gemeenschapstuin

1 Gemeentelijke kosten

Gemeenschapstuinen zijn economisch voordelig voor lokale overheden:

- Gemeenschapstuinen stimuleren het lokaal composteren van gft-afval wat vervolgens weer gebruikt wordt in de tuinen. Dit scheelt ruimte op de stortplaats, wat de gemeente en de belastingbetaler weer geld scheelt.
- Gemeenschapstuinen bieden ruimte aan mensen om zich terug te trekken van het lawaai en de drukte van de stedelijke omgeving. Ook trekken ze mensen aan (inclusief de 'creatieve klasse' van de nieuwe economie en kleine bedrijven).
- Het is aangetoond dat gemeenschapstuinen een waarde stijging van huizen in de directe omgeving tot gevolg kunnen hebben doordat mensen graag in de buurt van gemeenschapstuinen wonen.

2 Parken op zakformaat

- Gemeenschapstuinen voegen schoonheid toe aan de gemeenschap en verhogen het bewustzijn van mensen en hun waardering voor levende dingen.
- De belangrijkste componenten voor een fijne leefomgeving zijn veilige straten en toegang tot groene en open plekken. Aldus bleek uit een peiling van de Regional Plan Association onder burgers. In een ander onderzoek gaven eigenaars van kleine bedrijven aan dat de belangrijkste criteria bij het zoeken naar een nieuwe bedrijfslocatie recreatie, parken en open ruimte zijn.
- Stedelijk groen is echter vaak ongelijk verdeeld en de toegang ertoe is erg beperkt bij buurten met een laag inkomen, bevolkt door minderheden (inclusief recente immigranten).

3 Lichaamsbeweging

Tuinen kunnen ruimte bieden aan recreatie en lichaamsbeweging. Volgens de American Journal of Preventive Medicine zorgde de 'creatie van of verbeterde toegang tot plekken voor lichamelijke activiteit gecombineerd met informatieverstrekking' voor een 48,4% toename in de frequentie van lichamelijke activiteit bovenop een 5,1% gemiddelde toename in aerobische capaciteit, verminderd lichaamsvet, gewichtsverlies, verbeterde flexibiliteit, en een toename in de ervaren energie.

4 Verbeterde diëten

- Onderzoeken (zoals bijvoorbeeld door Lacky and Associates) laten zien dat gemeenschapstuinters en hun kinderen gezonder eten en meer voedingsstoffen binnen krijgen dan niet-tuinierende families.
- Het eten van lokaal geproduceerd voedsel vermindert het aantal astmagevallen, omdat kinderen hanteerbare hoeveelheden van lokale pollen binnenkrijgen, waardoor ze immuniteit opbouwen.
- Het verhogen van de consumptie van vers lokaal voedsel is een van de beste manieren om lood- en giftigheid bij kinderen aan te pakken, evenals blootstelling aan kunstmest en pesticiden.

5 Voedselproductie

- Gemeenschapstuinen bieden toegang tot traditionele producten en voedingsstofrijk eten dat anders onbereikbaar zou blijven voor families en personen met een laag inkomen. Gemeenschapstuinen bieden families en personen zonder eigen land de mogelijkheid om hun eigen voedsel te produceren. Vaak profiteren tuinters van de ervaring van ouderen om een aanzienlijke hoeveelheid voedsel voor het huishouden te produceren.
- Stadslandbouw is 3-5 keer zo productief per hectare als traditionele grootschalige landbouw.
- Lokale landbouw bespaart grondstoffen door de grondstofketen te verkorten, waardoor er minder gebruik gemaakt wordt van transport en verpakkingen en dus minder brandstof. In 1999 verbouwden vijftien New Yorkse tuinen, verzameld onder de vlag van het City Farms Program van de organisatie Just Food, tegen de 5.000 kilo aan verse groente en fruit. Bijna 50% werd gedoneerd aan gaarkeukens en voedselbanken in de buurt.

6 Het stedelijke ecosysteem

Tuinen helpen de gezondheid van het stedelijke ecosysteem te verbeteren door:

- Regenwater te filteren. Hierdoor helpen tuinen meren, rivieren en grondwater schoon te houden (planten en de micro-organismen met wie ze in symbiose leven helpen om het water te zuiveren en filteren wanneer het door de bodem sijpelt).
- Bodemerrosie en afvloeiing te verminderen, waardoor overstromingen verminderen en de stad geld bespaart.
- Het zuurstofgehalte in de lucht te herstellen en te helpen met het verminderen van luchtvervuiling, door middel van de gasuitwisselingssystemen van bladeren en bodem.
- Het 'warmte-eilandeffect' te verminderen, zorgen tuinen voor een lager airconditioninggebruik en lagere energierekeningen.
- De tuinen nemen veel water op en verminderen daarom bij grote en langdurige regenperiodes de overloop van het riool in het oppervlaktewater.

7 Jeugdeducatie

- Gemeenschapstuinen kunnen dienen als een openluchtleslokaal waar de jeugd waardevolle vaardigheden kan opdoen, zoals biologie, toegepaste wiskunde, communicatie, verantwoordelijkheid, beweging, verbreding kennis voedsel (kennen = eten) en samenwerking. Ze bieden ook de mogelijkheid om te leren over het belang van gemeenschap, rentmeesterschap en ecologische verantwoordelijkheid.
- De San Francisco League of Urban Gardeners uit Californie heeft een programma in Alemany, een gemeenschap met een werkloosheid van 84%. Het biedt 20–25 lokale jongeren gedurende het schooljaar en zo'n 60 in de zomer werk. Ze zijn opgeleid in tuinieren, landschapsarchitectuur, biotoopherstel, arbeidsvaardigheden en leiderschapontwikkeling.

8 Culturele kansen

- Gemeenschapstuinen bieden unieke kansen om relaties te ontwikkelen binnen en buiten fysieke en sociale grenzen. In plaatsen zoals de Twin Cities, waar grote groepen eerste en tweede generatie immigranten wonen, hebben gemeenschapstuinen gezorgd voor een plek voor:
 - blootstelling aan culturele tradities tussen de generaties
 - culturele uitwisseling met andere tuiniers
 - toegang tot gemeenschappen die een andere taal spreken
- In tuinen in New York die aangesloten zijn bij gemeenschapstuinenvereniging Greenthumb zitten tuiniers uit 45 verschillende landen en allerlei regio's uit de VS.
- Uit recent onderzoek is gebleken dat bewoners in groene gebieden, eerder geneigd zijn om deze te gebruiken en als gevolg daarvan eerder geneigd zijn om contact te leggen met burens.

9 De therapeutische werking van tuinen

- Blootstelling aan de groene ruimte vermindert spanning en verhoogt het gevoel van welbehagen en geborgenheid.
- 'Een toename van tien procent in groene en open ruimte in de buurt bleek een verlaging van gezondheidsklachten te hebben. Gelijkwaardig aan een vermindering van de leeftijd van de persoon met vijf jaar.'
- De Vets Garden in Brentwood (Californië) heeft 35 patiënten in dienst, waarvan velen al sinds de Vietnamoorlog niet in staat zijn geweest om een baan te behouden. Sinds het programma gestart is, zijn klinische verblijven significant afgenomen, boeken de tuiniers sneller vooruitgang en zijn ze beter in staat om deel te nemen aan het gewone leven en over te gaan op banen buiten het ziekenhuis.
- Werkgelegenheidskansen zoals tuinieren en landschapsarchitectuur in de stad zijn toegankelijk geworden voor veteranen en meerdere deelnemers aan het programma zijn zelfs weer naar school gegaan.

10 Criminaliteitspreventie

- Gemeenschapstuinen verhogen een gevoel van gemeenschappelijk eigendom en rentmeesterschap. Ze bevorderen de ontwikkeling van een gemeenschappelijke identiteit en bezieling.
- Gemeenschapstuinen bieden een focuspunt voor het gemeenschappelijk organiseren en kunnen leiden tot gemeenschappelijke inspanningen om andere sociale problemen op te lossen.
- Gemeenschapstuinen geven de jeugd een veilige plek om met leeftijdsgenoten om te gaan en kunnen hen bij positieve activiteiten betrekken.
- Gemeenschapstuinen brengen buurtwachten voort en verhogen de waakzaamheid op straat.
- Wetenschappelijke studies tonen aan dat criminaliteit afneemt in buurten wanneer de groenruimte toeneemt en dat het aanwezig zijn van groen geestelijke vermoeidheid vermindert, een van de voorlopers van gewelddadig gedrag.
- Gemeenschappelijk tuinieren wordt door veel politiekorpsen erkent als een effectieve criminaliteitspreventiestrategie.
- 'In Philadelphia nam het aantal inbraken en diefstallen af met 90 procent, nadat de politie bewoners hielp om leegstaande kavels op te ruimen en er tuinen aan te planten.

Voor de bronvermelding verwijzen we graag door naar het originele document waar wordt verwezen naar 21 verschillende wetenschappelijke bronnen. The Multiple Benefits of Community Gardening. www.communitygarden.org/docs/learn/articles/multiple_benefits.pdf

